

Бевз Галина Михайлівна,
доктор психологічних наук, доцент,
професор кафедри психології та
особистісного розвитку Навчально-наукового
інституту менеджменту та психології
ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»

ОСОБИСТІСНИЙ ТА СУСПІЛЬНИЙ КОНТЕКСТ ОПАНУВАННЯ ПРОФЕСІЇ МАЙБУТНІМИ ПСИХОЛОГАМИ

Анотація. Статтю присвячено вивченню уявлень майбутніх психологів про потенційне коло запитів сучасного суспільства щодо психологічної практики та бачення своєї майбутньої професійної самореалізації як психолога. Дослідженням підтверджено, що уявлення студентів про майбутню свою працю в якості психолога є соціально-орієнтованими. Водночас опанування цієї професії виявилось залежним від особистісного контексту його учасників, що може суттєво розмежовувати громадсько-соціальний та особистісно-професійний контекст в її реалізації.

Доведено, що визнання професійної психологічної роботи як категорію «праці» посилює ресурсність благодійного вкладу психолога в допомогу населенню в тому числі і в екстремальних ситуаціях, якими наразі, є зона бойових дій в Україні. Результати дослідження надають можливість засвідчити, що потреба у опануванні психологічної професії народжується із досвіду власних складних переживань індивідуального та сімейного характеру, спонукаючи до опанування методів психологічної самопомоги. Водночас професійна праця психолога вимагає від студентів перегляду власних поглядів в питаннях розмежування психологічної компетентності щодо власного життя і професійної роботи психологом.

Ключові слова: професійна підготовка, майбутній психолог, просоціальність, уявлення, особистісні потреби, запити суспільства.

Бевз Галина Михайловна

ЛИЧНОСТНЫЙ И ОБЩЕСТВЕННЫЙ КОНТЕКСТ ОВЛАДЕНИЯ ПРОФЕССИЕЙ БУДУЩИХ ПСИХОЛОГОВ

Аннотация. Статья посвящена изучению представлений будущих психологов о потенциальном круге запросов современного общества по психологической практике и видению своей будущей профессиональной самореализации в качестве психолога. Исследованием подтверждено, что представления студентов о предстоящей своей работе в качестве психолога являются социально-ориентированными. В то же время освоение этой профессии оказалось зависимым от личностного контекста его участников и может существенно разграничивать общественно-социальный и личностно-профессиональный контекст в ее реализации.

Доказано, что признание профессиональной психологической работы как категории «труда» усиливает ресурсность благотворительного вклада психолога в помощь населению, в том числе и в экстремальных ситуациях, которыми, является зона боевых действий в Украине. Результаты исследования дают возможность показать, что потребность в овладении профессией психолога рождается из опыта собственных сложных переживаний индивидуального и семейного характера, побуждая к овладению методами психологической самопомощи. В то же время профессиональный труд психолога требует от студентов пересмотра собственных взглядов в вопросах разграничения психологической компетентности по собственной жизни и профессиональной деятельности в качестве психолога.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, будущий психолог, просоциальность, представления, личностные потребности, запросы общества.

Halyna Bevz

THE PERSONAL AND SOCIAL CONTEXT OF OCCUPATION BY FUTURE PSYCHOLOGISTS

Abstract. *The article is devoted to the study of the future psychologists' vision of the potential scope of needs within modern society in terms of psychological practice and their vision of the future professional fulfillment as psychologists. The research has corroborated that the students' views of their future activity as psychologists are socially oriented. At the same time, mastering this profession turned out to be dependable on the personal context of the survey participants, which may significantly differentiate between the public-social and personal-professional context of its implementation. It has been proved that the recognition of the professional psychological practice as a category of «labour» enhances the capacity of psychologists' charitable contribution into the aid provided to the population, including the aid provided in emergency situations which exist at present in the area of hostilities in Ukraine. The survey results prove that the need for mastering a psychological profession derives from one's own complicated individual and family experiences, motivating a person to master the methods of psychological self-help. At the same time, professional psychological practice requires that students should reconsider their own views on distinguishing between their psychological competence concerning their own life and professional work as a psychologist.*

Key words: *professional education, future psychologist, social orientation, vision, personal needs, demands of society.*

Постановка проблеми

Актуальність проблеми дослідження. Становлення професії психолога у суспільно-історичній практиці різних країн та формування соціального запита щодо психологічної допомоги вимагає від суспільства певного рівня розвитку та розуміння природи людини. За останнє десятиріччя в Україні професія

психолога стає все більш популярною: дуже швидко розвивається мережа психологічних служб різних відомств, зростають запити на застосування психологічних знань в практичній роботі, збільшується потік дорослих у напрямі опанування професії психолога як другої вищої освіти.

Аналіз останніх досліджень та публікацій

Наразі вивченню психологічних особливостей здобуття професії психолога на терені української науки присвячено праці таких вчених, як О. Мальцева, Н. Шевченко, С. Максименко, І. Дружиніна, З. Кісарчук, В. Панка та інших^{1; 2; 3; 4; 5; 6}. Дослідження свідчать, що вихід психолога на ринок праці передбачає формування уявлення про професію та її вимоги, опанування її і створення власної системи праці та її узгодження із запитами ринку, набуття особистістю професійної самосвідомості та розбудова професійної «Я-концепції».

Мета статті: визначити уявлення майбутніх психологів про потенційне коло запитів сучасного суспільства щодо психологічної практики та бачення своєї професійної самореалізації як психолога.

Виклад основного матеріалу

Основним методом проведення дослідницької роботи було обрано нарратив. Інструкція до написання тексту мала дві складові. Перша була спрямована на уточнення уявлень студентів про наявні в суспільстві потреби у психологічній допомозі, а друга – на виявлення розуміння власної реалізації в обраній професійній сфері. Отримані дані опрацьовувалися методами якісної та кількісної статистики, зокрема застосовувався метод експертних оцінок, кореляційний та кластерний аналізи, а також критерій Фішера для порівнянні отриманих даних вибірки.

Вибірка склалася зі студентів заочного та вечірнього відділень вищих державних закладів, які здобувають освіту психолога на рівні бакалавра та магістра (зокрема і як другу вищу). Загалом вибірка складалася зі 100 осіб в

¹ Дружиніна І. А. Дослідження динаміки розвитку структурних компонентів професійної ідентичності майбутніх практичних психологів / І. А. Дружиніна // Актуальні проблеми психології: зб. наук. пр. Ін-ту психології ім. Г. С. Костюка АПН України; за ред. С. Д. Максименка. — Київ: Інформаційно-аналітичне агентство, 2008. — Т. 10. — Вип. 9. — С. 116–126.

² Кокун О. М. Психологія професійного становлення сучасного фахівця: монографія / О. М. Кокун. — Київ: Інформаційно-аналітичне агентство, 2012. — 200 с.

³ Міхно К. О. Динаміка уявлень студентів-психологів про майбутню професію: автореф. дис. на здобуття наук. ступ.: спец. 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія» / К. О. Міхно; Інститут психології ім. Г. С. Костюка. — Київ: 2008. — 17 с.

⁴ Панок В. Г. Концептуальні питання підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації психологів-практиків / В. Г. Панок // Практична психологія у системі освіти: питання організації та методики. — Київ: Ін-т системи дослідження освіти, 1996. — С. 18–41.

⁵ Шандрук С. К. Специфіка підготовки практичних психологів до професійної діяльності / С. К. Шандрук // Проблеми підготовки і підвищення кваліфікації практичних психологів у вищих навчальних закладах. — Київ: Ніка-Центр, 2002. — С. 32–34.

⁶ Шевченко Н. Ф. Становлення професійної свідомості практичних психологів у процесі фахової підготовки: монографія / Н. Ф. Шевченко. — Київ: Міленіум, 2005. — 298 с.

основному жіночої статі (90 осіб – жінки, 10 – чоловіки), вік яких коливався від ранньої до пізньої дорослості (22–60 років).

Аналіз текстів надав можливість окреслити бачення студентами тих сфер життя людини, де можуть працювати психологи, серед яких найбільше виділяється система освіти (88 згадувань, 52%), потім індивідуальні запити та запити з питань сімейного життя (78 згадувань), далі власне психотерапевтична робота й сфера соціальної допомоги (по 62 згадувань) і на завершення – сфера підприємств (58 згадувань) та медицини (52 згадування). Водночас майбутні психологи орієнтовані на створення власної приватної практики (52 згадувань). Нашим дослідженням підтверджується вже раніше відомий факт «приходу в психологічну професію» заради власного розвитку (68 згадувань) та з прагненням надати користь іншим (72 згадувань) і, зокрема в тому числі, для покращення стосунків у власній родині (42). Психологічні знання респондентами розглядаються також і формою покращення контексту актуальної діяльності (38 згадувань) й успішності праці (28 згадувань), оскільки всі вони на момент дослідження були працевлаштованими, а місце їхньої праці переважно не співвідносилося із сферою психологічної роботи. Натомість виявилось, що за такого збільшення створених робочих місць для професії психолога, їхня популярність не виявилася привабливою для респондентів вибірки — майбутніх психологів (в тексті наративу всього 4 згадування).

Аналіз отриманих даних на предмет сприймання майбутніми психологами актуальної ситуації військових дій в Україні більше вказує на ознаки дихотомічності, де психологічна робота як повсякденна не знижує своєї актуальності порівняно з потребою у психологічній допомозі пов'язаній із військовими діями на території України (див. рис. 1).

актуальна для ситуації військових дій в країні (АТО)	Екстренна психологічна допомога	Психологічна допомога спрямована проти деструкції	Психологічна допомога спрямована задля спокою	Профілактична психологічна допомога	Психологічна допомога щодо питань повсякденності
76 згадувань	60 згадувань	30 згадувань	34 згадувань	46 згадувань	76 згадувань

Рис. 1. Частота згадувань щодо потреб суспільства у психологічній допомозі

Доведено, що майбутні психологи виявилися більш орієнтованими на роботу на рівні індивіда, сім'ї та групи і мало зацікавленими питаннями формування соціальної політики і державного управління з цього професійного напрямку. Порівняльний аналіз уявлень студентів щодо власних запитів у

професії та потреб суспільства загалом в психологічній допомозі показує, що серед майбутніх психологів не відмічається активних тенденцій стосовно ліквідації деструктивних соціальних проявів (див. табл. 1).

Це може свідчити про те, що професія психолога переважно оцінюється студентами не як «швидка допомога», а як специфічний вид діяльності, який вимагає певних умов праці, насамперед, на предмет створення необхідного для роботи психологічного контакту. Тож, можна сказати, що розуміння майбутніми психологами актуальної кризової ситуації українського суспільства з посиленням потреби у психологічній допомозі не розглядається чинником прямого включення в цей процес. З (табл. 1) видно, що уявлення студентів про потреби суспільства у психологічній допомозі (загальний контекст) суттєво переважають бачення свого місця в цьому процесі (особистісний контекст).

Таблиця 1
Перевага запитів загального контексту над особистісно-професійними у майбутніх психологів

Категорії порівняння	Контекст порівняння		p
	загальний	особистісний	
Прояви військового конфлікту (АТО)	46	6	<0,001
Акцептація суспільством професії	48	14	<0,001
Екстренна психологічна робота	34	12	0,016
Повсякденна психологічна робота	44	22	0,033
Проти деструкції	20	4	0,028
Профілактична	32	12	0,028
Робота в системі освіти	52	22	0,003
Робота із сім'ями та інд. запитам	42	18	0,016
Робота в сфері соціальної допомоги	40	12	0,003
Власне фахова психологічна робота	38	16	0,023
Рівень – суспільний	74	38	0,001
Рівень – державний	30	8	0,009

Аналіз виявлених переваг особистісного контексту вказує, що власний розвиток розглядається майбутніми психологами умовою професійної успішності, що посилюється їхнім прагненням до професіоналізму в сфері психологічної допомоги (див. табл. 2). Переважна більшість респондентів наголосили на значущості якісних професійних знань та важливості якісної професійної підготовки у сфері психології (128 згадувань), що підтверджується авторами інших досліджень⁶.

⁶ Шевченко Н. Ф. Становлення професійної свідомості практичних психологів у процесі фахової підготовки : монографія / Н. Ф. Шевченко. — Київ : Міленіум, 2005. — 298 с.

Таблиця 2

**Перевага запитів особистісно-професійного контексту
над загальним у майбутніх психологів**

Категорії порівняння	Контекст порівняння		р
	загальний	особистісний	
Практика приватна	6	40	<0,001
Задля покращення роботи	2	24	0,002
Задля саморозвитку	14	42	0,003

Кореляційний аналіз особистісного контексту уявлень студентів стосовно власної реалізації в професії психолога надав нам можливість емпірично підтвердити існуючі постулати в психологічній практиці, а саме:

- вагомість принципу неможливості бути професійно корисним в питаннях професійної психологічної допомоги членам своєї родини. На це вказує виявлений зворотний кореляційний зв'язок на рівні 0,05 між показником «родина» і «професійність» (-0,28) та «психологічна робота із сім'ями» і «орієнтація на саморозвиток» (-0,29);
- професія психолога не є тотожною іншим видам праці, де психологічні знання виконують лише функцію посилення професійної компетентності. На це вказує від'ємний кореляційний зв'язок на рівні 0,05 між показником «робота психолога як праця» і «непрофільне вдосконалення» як підвищення рівня власної компетенції засобом психологічних знань (-0,28);
- прозорі та контрактні стосунки у роботі психолога є умовою підвищення його професійності та підтримки здоров'я а також потенційної готовності надавати благодійну підтримку на рівні суспільства та конкретних запитів. Про це свідчить позитивна кореляція на рівні 0,05, що послідовно поєднує в групу такі показники, як «спрямованість роботи на підтримку родини», «власне психологічна робота», «приватна практика», «повсякденна психологічна робота», «індивідуальний та суспільний рівень праці» а також зв'язок між показником «розуміння психологічної роботи як праці» та такими показниками, як «праця психолога в організації», «благодійна праця психолога», «екстренна психологічна допомога», що базуються на готовності суспільства до включення психологічної допомоги у культуру^{5; 6} (див. табл. 3).

⁵ Шандрок С. К. Специфіка підготовки практичних психологів до професійної діяльності / С. К. Шандрок // Проблеми підготовки і підвищення кваліфікації практичних психологів у вищих навчальних закладах. — Київ : Ніка-Центр, 2002. — С. 32–34.

⁶ Шевченко Н. Ф. Становлення професійної свідомості практичних психологів у процесі фахової підготовки : монографія / Н. Ф. Шевченко. — Київ : Міленіум, 2005. — 298 с.

Таблиця 3

Кореляційні порівняння категорій особистісного блоку

Категорії	Сфера фахова	Сфера сім'я	Екстренна робота	Повсякденність	Благодійність	Праця	Професійність	Задля роботи	Задля родини	Задля саморозвитку	Практика приватна	Праця в організації	Рівень індивід	Рівень суспільн
Сфера фахова	1	-0.06	-0.16	-0.1	0.11	0.05	-0.25	0.14	0.29*	0.18	0.31*	-0.06	0.08	-0.12
Сфера сім'я	-0.06	1	-0.01	0.13	0.08	0.16	0.01	-0.02	0	-0.29*	-0.06	-0.07	-0.08	-0.05
Екстренна робота	-0.16	-0.01	1	0.25	0.34*	0.28*	0.09	-0.06	-0.2	-0.19	0.08	-0.05	-0.01	0.22
Повсякденність	-0.1	0.13	0.25	1	0.16	0.1	0.3*	-0.07	0.07	-0.06	-0.04	0.27	0	0.28*
Благодійність	0.11	0.08	0.34*	0.16	1	0.33*	0.18	0.01	-0.1	-0.26	0.09	0.33*	-0.2	0
Праця	0.05	0.16	0.28*	0.1	0.33*	1	0.16	-0.28*	-0.27	-0.02	0.1	0.29*	-0.1	-0.08
Суспільна готовність	-0.18	-0.04	0.38**	0.2	-0.02	0.09	0.03	-0.09	-0.08	0.01	0.14	0.35*	-0.04	0.16
Професійність	-0.25	0.01	0.09	0.3*	0.18	0.16	1	-0.05	-0.28*	-0.11	0.1	0.13	0.22	0.14
Задля роботи	0.14	-0.02	-0.06	-0.07	0.01	-0.28*	-0.05	1	0.38**	0.09	0.11	-0.08	0.1	0.04
Задля родини	0.29*	0	-0.2	0.07	-0.1	-0.27	-0.28*	0.38**	1	0.23	-0.04	-0.08	0	0.18
Задля саморозвитку	0.18	-0.29*	-0.19	-0.06	-0.26	-0.02	-0.11	0.09	0.23	1	0.05	-0.12	0.02	-0.25
Практика приватна	0.31*	-0.06	0.08	-0.04	0.09	0.1	0.1	0.11	-0.04	0.05	1	0.17	-0.06	0.03
Практика в організації	-0.06	-0.07	-0.05	0.27	0.33*	0.29*	0.13	-0.08	-0.08	-0.12	0.17	1	-0.07	0.18
Рівень індивідуальний	0.08	-0.08	-0.01	0	-0.2	-0.1	0.22	0.1	0	0.02	-0.06	-0.07	1	0.28*
Рівень суспільний	-0.12	-0.05	0.22	0.28*	0	-0.08	0.14	0.04	0.18	-0.25	0.03	0.18	0.28*	1

У дослідженні також були виявлені категорії, які не мають статистично значущих відмінностей щодо їх проявів в контексті особистісного та загального блоків. Якісний аналіз цих категорій вказує на тенденції поєднання соціального та особистісного напрямку в реалізації психологічної допомоги, де досягнення благополуччя виступає потребою кожного із учасників процесу, як самого психолога, так і користувача його послух. Тож потреби особистісного індивідуального розвитку, мотиви підтримки своєї сім'ї та родини і власного професійного росту, бажання дати користь іншим та готовність до благодійництва є однаково важливими як на загальному, так і особистісному професійно-орієнтованому рівнях. Основою їхньої реалізації знову вбачається професійність і, на цей раз, офіційне працевлаштування та робота в організаціях (див табл. 4). За таких умов професійна робота психолога може слугувати і акту доброчинності, і залишатися в категорії праці з належним рівнем її фінансового забезпечення.

Таблиця 4

Відсутність розбіжностей у оцінці майбутніми психологами загальних та особистісних пріоритетів

Категорії порівняння	Контекст порівняння		p
	загальний	особистісний	
1	2	3	4
Психологічна робота як благодійність	20	16	0,795
Психологічна робота як праця	18	20	1

Продовження таблиці 4

1	2	3	4
Задля спокою	20	8	0,148
Задля розвитку своєї родини	18	22	0,803
Задля інших	34	28	0,666
Непрофесійне вдосконалення	10	16	0,554
Праця в організації	2	2	1
Професійність	36	54	0,107
Рівень-індивідуальний	26	18	0,47

Можна сказати, що можливість працевлаштування розглядається студентами ресурсом їх потенційного внеску в розвиток суспільства з питань його психологічного благополуччя. Виявлена нами поміркованість та опора на ресурси в питаннях психологічної допомоги є схвальною, оскільки в професії психолога недооцінка власних можливостей та їх неекологічне використання несе високий ризик виснаження, емоційного вигорання та втоми, посилюючи ризики ймовірності їх компенсації у роботі з клієнтами (індивідуальними, груповими та організаційними), що неприпустимо у психологічній практиці⁶.

Застосування агломеративного кластерного аналізу (tree clustering) показало, що акцептація психологічної професії в суспільстві (як чинник культури) теж слугує поєднанню індивідуального та загального рівнів її функціонування (див. рис. 2), що посилює вплив на процеси здобуття майбутніми психологами професіоналізму та на їхню готовність розширювати своє розуміння психологічної роботи із урахуванням ширших запитів суспільного життя.

Дендрограма фіксує включення психологічних знань у сферу актуального місця праці (спрямованість на розвиток стосунків у праці»), що наближено із категорією «прагненням студентів надавати підтримку власним сім'ї та родині». Цей кластер може вказувати на напрям розвитку психологічної компетентності як складової різних професій.

Іншим кластером виступає поєднання категорій «професійності», «щоденної психологічної праці» та «соціального рівня запитів на психологічну допомогу». Таке поєднання можна трактувати умовою легалізації праці психолога як фахівця з визначенням його ролі та місця в суспільній практиці, що є можливим із зростанням суспільної психологічної культури з питань психологічної допомоги.

⁶ Шевченко Н. Ф. Становлення професійної свідомості практичних психологів у процесі фахової підготовки : монографія / Н. Ф. Шевченко. — Київ : Міленіум, 2005. — 298 с.

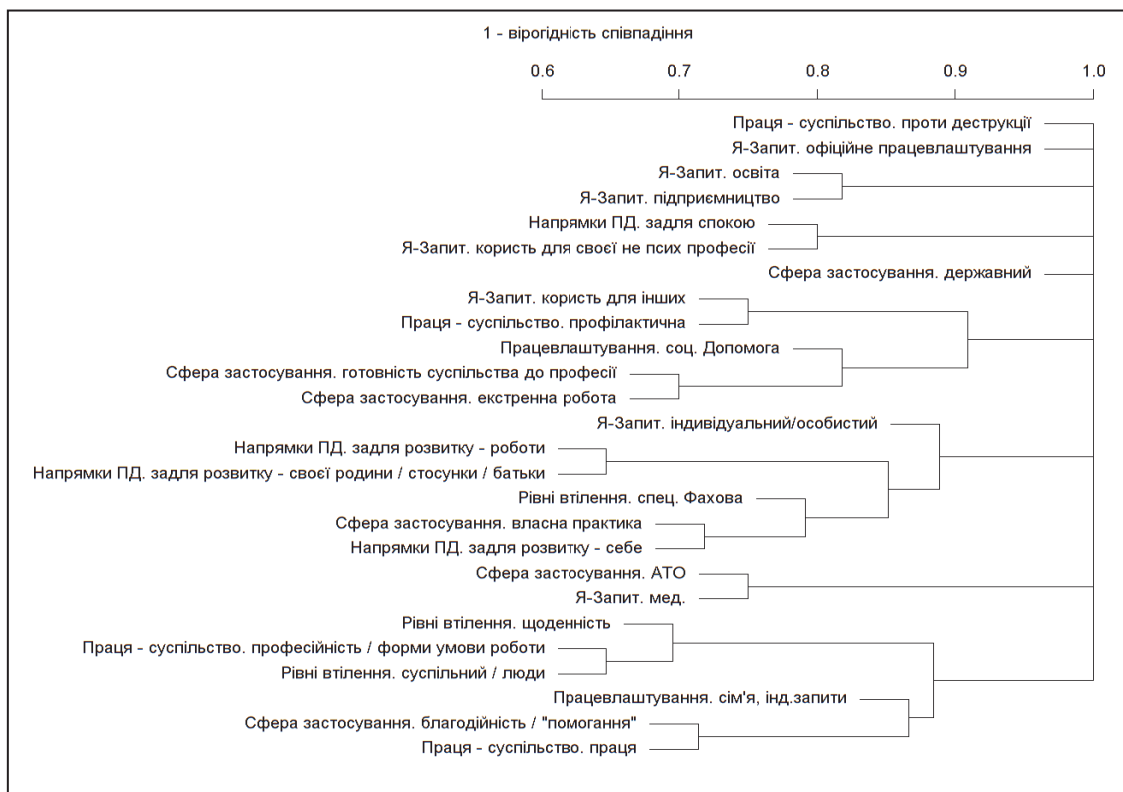

Рис. 2. Кластерний аналіз самовизначення студентів щодо професії психолога

Ще один кластер може бути вагомим, оскільки вказує на бачення студентами значення дотримання певних умов у питаннях застосування екстреної психологічної допомоги. Тож, на думку майбутніх психологів, саме психологічна культура суспільства (як готовність до отримання та надання психологічної допомоги) є тією умовою, за якої можливе ефективне застосування екстреної психологічної допомоги. Це пояснює виявлені тенденції незбігу високого рівня оцінки студентами актуальної ситуації військових дій в Україні і низького рівня бачення можливості особистісного включення в психологічну допомогу цього напрямку.

Висновки

Дослідженням підтверджено, що уявлення студентів про майбутню працю як психолога є соціально-орієнтованими, однак процес опанування професії виявився суттєво залежним від особистісного контексту його учасників. Тож, незважаючи на те, що робота психолога, як просоціально орієнтована, спрямована на запити щодо психологічної допомоги населенню, громадсько-соціальний та особистісно-професійний контекст її реалізації може суттєво відрізнятись. Доведено, що визнання професійної психологічної роботи категорією «праці» з залученням її до процесу соціальної взаємодії посилює ресурсні показники щодо благодійного просоціального внеску психолога у допомогу населенню зокрема і в екстремальних ситуаціях, якими наразі є зона бойових дій в Україні.

Доведено, що акцептація психологічної професії в суспільстві посилюючись впливає на процеси здобуття майбутніми психологами професійності та їхньої готовності розширювати своє розуміння психологічної роботи із врахуванням його запитів.

Результати дослідження надають можливість засвідчити, що потреба у опануванні психологічної професії народжується із досвіду власних складних переживань індивідуального та сімейного характеру, спонукаючи до опанування методів психологічної самопомоги. Водночас професійна праця психолога вказує на суттєві обмеження в цьому процесі, що вимагає від студентів перегляду власних поглядів на розмежування компетентності щодо власного життя і професійної роботи як психолога.

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямі

Проведене нами дослідження ставить питання нагальності вивчення зв'язку між психологічною культурою суспільства та місцем і роллю професії психолога в ній.

Список використаних джерел

1. Дружиніна І. А. Дослідження динаміки розвитку структурних компонентів професійної ідентичності майбутніх практичних психологів / І. А. Дружиніна // Актуальні проблеми психології : зб. наук. пр. Ін-ту психології ім. Г. С. Костюка АПН України ; за ред. С. Д. Максименка. — Київ : Інформаційно-аналітичне агентство, 2008. — Т. 10. — Вип. 9. — С. 116–126.
2. Кокур О. М. Психологія професійного становлення сучасного фахівця : монографія / О. М. Кокур. — Київ : Інформаційно-аналітичне агентство, 2012. — 200 с.
3. Міхно К. О. Динаміка уявлень студентів-психологів про майбутню професію : автореф. дис. на здобуття наук. ступ. : спец. 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія» / К. О. Міхно ; Інститут психології ім. Г. С. Костюка. — Київ : 2008. — 17 с.
4. Панок В. Г. Концептуальні питання підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації психологів-практиків / В. Г. Панок // Практична психологія у системі освіти: питання організації та методики. — Київ : Ін-т системи дослідження освіти, 1996. — С. 18–41.
5. Шандрук С. К. Специфіка підготовки практичних психологів до професійної діяльності / С. К. Шандрук // Проблеми підготовки і підвищення кваліфікації практичних психологів у вищих навчальних закладах. — Київ : Ніка-Центр, 2002. — С. 32–34.
6. Шевченко Н. Ф. Становлення професійної свідомості практичних психологів у процесі фахової підготовки : монографія / Н. Ф. Шевченко. — Київ : Міленіум, 2005. — 298 с.

Halyna Bevz
THE PERSONAL AND SOCIAL CONTEXT
OF OCCUPATION BY FUTURE PSYCHOLOGISTS

The article is devoted to the study of the future psychologists' vision of the potential scope of needs within modern society in terms of psychological practice and their vision of the future professional fulfillment as psychologists. The research has corroborated that the students' views of their future activity as psychologists are socially oriented. At the same time, mastering this profession turned out to be dependable on the personal context of the survey participants, which may significantly differentiate between the public-social and personal-professional context of its implementation. It has been proved that the recognition of the professional psychological practice as a category of «labour» enhances the capacity of psychologists' charitable contribution into the aid provided to the population, including the aid provided in emergency situations which exist at present in the area of hostilities in Ukraine. The survey results prove that the need for mastering a psychological profession derives from one's own complicated individual and family experiences, motivating a person to master the methods of psychological self-help. At the same time, professional psychological practice requires that students should reconsider their own views on distinguishing between their psychological competence concerning their own life and professional work as a psychologist.